

***Phellorinia herculeana* (Pallas.: Pers.) KREISEL, A CATALUNYA.**

M.À. PÉREZ-DE-GREGORIO i CAPELLA

c/ Pau Casals, 6, 1er., 1a. 17001. GIRONA. E-mail: p.g@mx2.redestb.es

ABSTRACT. *Phellorinia herculeana* (Pallas.: Pers.) Kresiel, in Catalonia. One interesting specie of Tulostomatales: *Phellorinia herculeana* (Pallas.: Pers.) Kresiel, previously unrecorded in Catalonia is described and commented.

RESUM. *Phellorinia herculeana* (Pallas.: Pers.) Kresiel, a Catalunya. Es descriu i comenta una interessant espècie de Tulostomatal: *Phellorinia herculeana* (Pallas.: Pers.) Kresiel, recol·lectada per primer cop a Catalunya.

INTRODUCCIÓ

Aquesta rara espècie va ser trobada el 6-V-1988 pel company i amic A. Rocabrana (MARTÍN & ROCABRUNA, 1988), en la zona coneguda com la Retuerta de Pina, a Pina d'Ebre, a la comarca aragonesa dels Monegros. Era la primera citació d'aquesta espècie a la Península Ibèrica i la segona a l'Estat Espanyol, ja que l'any 1971 va ser trobada a l'illot de Lobos, a Fuerteventura, a les Illes Canàries, on fou citada sub *P. delastrei*, (WILDPRET & BELTRAN, 1974). Posteriorment, va ser trobada a Calahorra (La Rioja), el maig de 1991 (CALONGE *et al.*, 1992). Únic representant europeu del gènere, aquest rar gasteromicet de l'ordre de les Tulostomatal, prefereix clarament els llocs sorrencs i àrids, d'ambients desèrtics o semidesèrtics, on fructifica a la primavera. Els dos exemplars de la troballa que ara comentem, creixien units per la base, en el marge d'un camí, al terme municipal de Castellldans, a Les Garrigues (Lleida), en els límits de la Reserva Natural Parcial del Mas de Melons, el 20-IV-1996, UTM CF19, *leg.* J.J. Pérez-De-Gregorio, *det.* M. À. Pérez-De-Gregorio. Referència herbari num.: PG96420/1-96. La vegetació és la típica d'una zona de secà pseudo-estèpic, d'escassa pluviositat, amb presència de plantes com el timó o farigola (*Thymus vulgaris*), *Helianthemum*, *Sideritis scordioides*, i altres, alternant amb diferents tipus de conreus de secà. Aquesta primera citació a Catalunya d'una espècie tant rara i, per descomptat, digna d'absoluta protecció, ha de servir per preservar amb interès i rigor aquests ecosistemes esteparis, tant escassos i valuosos, sobretot a la part catalana de la Depressió de l'Ebre.

BREU DESCRIPCIÓ

Enquadrament taxonòmic: *Basidiomycotina*, *Gastromycetes*, *Tulostomatales*, *Phelloriniaceae*, *Phellorinia* Berk. (1843). Esporòfors de 6 i 5,5 cm d'altura, piriformes. L'exoperidi és de color blanquinós-ocraci, recobert d'esquames poligonals, que es separen de baix a dalt. L'endoperidi és llis, crema blanquinós, i es fissura irregularment en madurar. El peu o base és del mateix color i, en madurar, va adquirint consistència llenyosa. L'interior o gleba, en madurar, és polsosa i de color ocre. Els nostres exemplars, encara joves – ja que, segons la bibliografia, pot arribar a mesurar fins a 20 cm d'altura i 10 cm de diàmetre –, presentaven unes espores globoses, de 4-5 µm, d'ornamentació verrucosa. No hem pogut veure espores d'ornamentació reticulada que, segons CALONGE *et al.*, (1992), presenten les espores dels exemplars madurs. Potser l'aspecte més destacat dels exemplars trobats, és el seu creixement conat. Per a una descripció més detallada d'aquesta espècie, sobretot dels interessants aspectes microscòpics, ens remetem al ja esmentat treball de MARTÍN & ROCABRUNA (1988). Des del punt de vista de l'ecologia, la troballa que comentem comparteix amb les anteriors, tant de la Península Ibèrica com del Nord d'Àfrica, pel creixement en hàbitats sorrencs i desèrtics, i s'acosta molt a la troballa de MARTÍN & ROCABRUNA (1988), tant per la

proximitat geogràfica, com per la vegetació circumdant. En quant a l'altre citació de la Península Ibèrica, a La Rioja (CALONGE *et al.*, 1992), tant sols es comenta que va ser trobada al costat d'un rostoll.

AGRAÏMENTS

Aquest treball forma part del projecte "Biodiversitat dels Fongs de Catalunya", de l'Institut d'Estudis Catalans.

BIBLIOGRAFIA

- CALONGE, F.D., A. CABALLERO & J. PALLACIOS (1992).- Contribución al conocimiento de los hongos de La Rioja (Logroño, España). *Gasteromycetes. Bol. Soc. Micol. Madrid* 16: 136-137
- JÜLICH, W. (1989).- *Guida alla determinazione dei funghi*. Vol. 2: Aphyllophorales, Heterobasidiomycetes, Gastromycetes. Ed. Saturnia, Trento, pp 482-483.
- MARTIN, M. P. & A. ROCABRUNA (1988).- *Phellorinia herculeana* (Pallas.: Pers.) Kreisel, en los Monegros. *Butll. Soc. Catalana Micol.* 12: 83-92.
- ORTA, J. *et al.* (1992). *Espais Naturals*. Història natural del Paisos Catalans. Fund. Enciclopèdia Catalana. Barcelona. 483 pp.
- WILDPRET, W. & BELTRAN, E. (1974).- *Scleroderma polyrhizum* Pers., *Vascellum pratense* (Pers.: Pers) Kreisel y *Phellorinia delastreii* (Dur. et Mont.) Ed. Fisher, tres nuevos Gasteromycetes en el Archipiélago Canario.- *Viarea* 3 (1-2): 35-51.

Phellorinia herculeana (Pallas.: Pers.) Kreisel